

KLIC TRIGLAVA

- KAKO JE TITO KOMPROMITIRAL
JUGOSLOVANSKO ZUNANJO POLITIKO
- ALI BO ŽEBOTOVA "SLOVENIJA"
BESTSELER V LJUBLJANI?
- EKONOMSKI PREGLED JUGOSLAVIJE
- ZGODOVINSKI KORAK
SLOVENSКИH ORLOV

338

JULIJ 1967

V spomin profesorja Lamberta Ehrlicha je ob 25-letnici njegove smrti izšla knjiga univerzitetnega profesorja DR. CIRILA ŽEBOTA

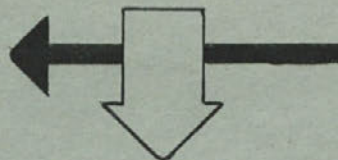
SLOVENIJA VČERAJ, DANES IN JUTRI

Knjiga, ki obsega 12 poglavij z 12 dodatki, je izvirna razprava o evoluciji življenja, gospodarstva in državnosti v Sloveniji po prelomu l. 1945.

KNJIGA JE IZŠLA V ZALOŽBI AVTORJA PRI MOHORJEVI DRUŽBI V CELOVCU (Viktringer Ring 26), KJER JO JE MOČ KUPITI ALI NAROČITI PO POŠTI. NAPRODAJ JE TUDI V SLOV. KNJIGARNAH V TRSTU IN V GORICI.

Naročila sprejemajo:

U.S.A. M. Resman, 1089 E. 68 St., Cleveland, Ohio, 44103
KANADA V. Mauko, 1115 Bay St., Toronto 5, Ontario
ARGENTINA Simon Rajer, C. Uruguay 743, Buenos Aires
AVSTRALIJA Zvone Hribar, 970 Coorlew Crs, Albury - N.S.W.

Cena knjige je:
za Evropo: 30 avstrijskih šilingov
za USA, Kanado in Avstralijo: 3 dolarje

KRONIKA

Za novega jugslovenskega veleposlanika v USA je bil postavljen Bogdan Crnobrnja, dosedanji glavni tajnik predsednika republike. ★ Koncem junija sta bila oba predsednika slovenskih koroških političnih organizacij sprejeta na Dunaju pri premierju dr. Klausu; Ob navzočnosti zunanjega in prosvetnega ministra so ugotovili, da manjšina ne more nikdar pristati, da bi manjšino bilo treba najprej šele "ugotavljati". Končno so sklenili ustanoviti stalni odbor strokovnjakov za uveljavitev 7. člena državne pogodbe. ★ V celovski bolnišnici je umrl dr. Karel Piuk, lektor slovenščine na dunajski univerzi, v Ljubljani pa univ. profesor dr. Janez Fabijan in stolni župnik kanonik France Glinšek.

PRED ZAKLJUČKOM LISTA

NAŠ DOMOVINSKI SODELAVEC piše:

Imam vtis, da je poslednja izraelsko-arabska afera nekoliko pretresla tudi vrste Zveze komunistov Jugoslavije, ker člani še zdavnaj niso bili zadovoljni, da je Tito tako hitro skočil v vodo in so za njim morali poskakati tudi drugi. O celi zadevi še zmeraj veliko govorijo. Srbsko predsedstvo in izvršni komite sta 10. julija sklenila, da bodo preiskali odmev "agresije" Izraela med člani in da se bodo bolj posvetili zunanjepolitičnim problemom v delu s člani. Tudi v skupščini so istega dne razpravljali o isti zadevi, pa je Nikezić spet podal zelo pristransko poročilo. Zadeva doma še zdavnaj ni mrtva. Prišla je baš v trenutku, ko so doma reorganizirali upravo, utrdili samoupravljanje, zvečali moč skupščine in reorganizirali Zvezo komunistov, kakor so sami rekli. Ravno potem, ko naj bi enakopravni samoupravljalci imeli več besede pri ustvarjanju državne politike tudi v zunanjih zadevah, Tito skoči v zrak, kot bi ga nekje pičilo in s svojo izjavo - ne da bi koga vprašal! - kompromitira celotno jugoslovensko zunanjo politiko. In cela ZKJ in država mu vdano sledita, ne da bi en sam pisnil proti. Piskali so že in godrnjali, toda niti črka tega ni bila objavljena v tisku. Prav to daje vsej tej aferi večjo zanimivost.

PRISPEL JE II. del JURČECOVIH SPOMINOV "LUČI IN SENCE". Na razpolago samo nekaj izvodov še. Vez: 28/-, broširano 24/6. Kogar zanima, naj pohiti.

LONDON, 15. JULIJA 1967.

LETO XX. ŠTEV. 338.

ZABLODA

MIROLJUBNA, napredna, nevezana, načelna zunanja politika, ponos Jugoslavije, je šla po gobe. Kar se ni posrečilo imperialistom, so dosegli komunisti. Poteptali so vsa lepa načela v tistem trenutku, ko je Tito ob izraelskem napadu na Arabce ogorčeno zarjul, ker so njegovega prijatelja Naserja kresnili po nosu. Načelo miroljubne politike se je razblinilo v nič, ko so jugoslovanski komunisti slepo in neomejeno podprli Arabce ter se tako v sporu, kjer sta kriva dva in nobeden ni nedolžen, postavili na stran vojnih hujskačev, ki žele v krvi utopiti Izrael; arabskih nacistov, ki samo v Egiptu vzdržujejo in se okoriščajo z izkušnjami Hitlerjevih nacijev, ki jih je po verodostojnih virih moč šteti za šibko divizijo. Sirijci so čez mejo pošiljali teroriste. Naser, pri komur so palestinski emigrantski politiki našli zatočišče, je brcnil sile Združenih narodov iz dežele in grozeče pripeljal vojsko na mejo. Kako naj ga Jugoslavija podpira, če se zavzema za mir? Podobno bi bilo, če bi podpirala nacistične revanšiste in jim dajala potuho pri zahtevah po starih mejah Rajha.

Drugič so poteptali načelo, da podpirajo napredne sile v svetu. Niti nosu ni treba pomoliti na Srednji vzhod, da bi vedeli, kje je napredek: v skrbno obdelanem in marljivem Izraelu ali v fevdalnih, zanikrnih in revnih arabskih deželah. Izrael ima edine uspešne komunistične kmetijske zadruge na svetu; v deželi ima jo svobodo in demokracijo in v njej deluje komunistična partija. Na arabski strani imajo diktature vojaških klik, primitivno gospodarstvo in komunisti tiče v zaporih, kolikor jih je še živih. So krvoločni šovinisti. Koga naj podpira Jugoslavija, če bi rada bila napredna?

Tretjič so prelomili načelo nevezane politike in se Sovjetom obesili na rep. Sovjetska zveza ima na Srednjem vzhodu svoje račune in to so cinični računi velisile. Podobne račune je imel Stalin, ki je pohitel, da je med prvimi priznal Izrael, račune, ki so vključevali podreditev Jugoslavije. Takrat, ko je jugoslovanskim komunistom šlo za kožo, so se ločili od sovjetskega bloka in se odločili za nevezano politiko. Zdaj pa so se spet vključili v blokovsko politiko, ko je Tito letel v Moskvo in so skupaj z drugimi evropskimi socialističnimi deželami podpisali moskovsko izjavo proti Izraelu. Kot sovjetski podrepniki bodo izgubili še tisti ugled in vpliv v svetu, kar ga imajo.

To se ne pravi, da zagovarjamo imperialistično in neokolonialistično politiko proti Arabcem, pač pa smo mnenja, da so veliko nadlog arabskemu ljudstvu nakopali voditelji sami. Od srca se nam smilijo palestinski begunci, katere so

preko UNRWA prehranjevale Združene države Amerike, Anglija in Kanada, domači politiki pa so jih izrabljali v svoje namene. Smilijo se nam nedolžni ljudje, ki so trpeli v vojni. Smilijo se nam tisti, ki zaradi zaostalosti trpe pomanjkanje. Smilijo se nam ljudje, ki trpe zaradi neodgovornih demagoških politikov šovinističnega kova, kakršne poznamo tudi na Balkanu in v emigraciji in katerim je širokoustenje glavni politični opravek.

Zagovarjamo trezno in neodvisno politiko, ki bi vodila k miru. Rumunski komunisti so v marsičem žalosten zgled, a v tem primeru se postavijo daleč pred jugoslovanskimi. Niso se pridružili moskovski obsodbi Izraela, niso potegnili z Naserjem, niso pretrgali stikov z Izraelom, pač pa so obema stranema povedali, da bi bilo trajno pobotanje zaželeno. Celo jugoslovanski diplomaciji, ki ni preveč bistra, mora biti jasno, da trajne rešitve ne bo, če bodo tuje sile podpihovale sovraštvo in željo po maščevanju na eni strani, kot je ne bo, če bi podpirale zavojevalske načrte na drugi. Namesto da Jugoslavija daje potuho vojnim hujskačem, naj bi vodila trezno politiko pomirjevanja. Pomaga naj beguncem, a ne poraženim vojskam, da bi spet začele rožljati z orožjem. Če ima Tito kaj vpliva pri Naserju, naj mu svetuje pomirjenje, priznanje Izraela in posvetitev gospodarskim nalogam pri izgradnji dežele. Predvsem pa naj Tito pazi, v kakšno družbo zahaja in kakšne prijatelje si izbira, če misli, da mora državna zunanja politika podpirati vsakogar, s komer se treplja po ramenih. Ni si težko predstavljati, kako bi Tita nadrl Moša Pijade, če bi bil še živ. In prav bi imel, kajti uradna politika ob vojni na Srednjem vzhodu je bila nespametna zabloda.

POMOČ ARABCEM

Nekam nesramno je, da jugoslovanski voditelji molzejo delovno ljudstvo za pomoč Arabcem. Je že res, da je precej Arabcev revnih, toda tudi po nekaterih krajih Jugoslavije ljudje še hodijo bosih. Je že res, da je precej Arabcev lačnih, toda tudi po nekaterih krajih Jugoslavije so razširjene bolezni, ki so posledica nezadostne prehrane. Obvezno pritrgovanje v takih razmerah je nesramno. Med Arabci je nekaj tistih, ki so bogatejši od te ali one socialistične republike. Naj prispevajo tisti, ki hočejo in ki morejo. Naj prispevajo dobro plačani voditelji; naj si pritrgovajo pri weekend hišicah in počitnicah ob morju. Toda naj ne prispevajo kolektivi, ki nato odtrgovajo od osebnih dohodkov.

Poleg tega se postavlja vprašanje, komu je pomoč namenjena in za kaj bo porabljena. Bilo bi lepo delo krščanskega usmiljenja, če bo pomagala beguncem in oškodovanim, katerih je predvsem v Jordaniji zelo veliko. Toda kaj bo počela s pomočjo sirijska vlada? Ali jo bo razdeljevala pristašem režima, da bodo bolj vneto kričali njemu v prid? Ali pa bo pitala svojo vojsko za povračilni napad na Izrael? In kaj bo počela s pomočjo egipčanska vlada? Ali naj zavoženo jugoslovansko gospodarstvo vleče iz blata še bolj zavoženo gospodarstvo Združene arabske republike? Ali naj jugoslovanski delavec prispeva za to, da si bo Naser kupal nova letala in tanke?

Končno se postavlja vprašanje, kaj si zadolženo jugoslovansko gospodarstvo sploh lahko privošči. Na srečo bi bila humana pomoč mogoča tudi brez zategovanja pasov. Po skladiščih se kopiči staro blago, katerega ni mogoče prodati. Veliko je tekstila in obutve. To bi bilo kot nalašč za begunce. Te zaloge naj bi poslali v arabske dežele. Ubili bi dve muhi na en mah. Pomagali bi revežem in

znebili bi se nekurantnih zalog, ki delajo preglavice podjetjem. Pas pa naj si za-
tegnejo tisti, katerim so v zadnjih letih grdo zrasli trebuhu.

TO BI BILA PRILIKA

O vlogi emigracije je bilo in bo še veliko govora. Mnogokrat slišimo, naj bi nudila "alternativo" komunističnemu režimu ali da naj bi delovala kot demokra-
tična opozicija. Kakršnakoli taka vloga pa ni mogoča, če politiki v emigraciji ne
sledijo dogodkom in ne nudijo alternativnih rešitev v konkretnih primerih. Tak pri-
mer je sedanja zabloda v jugoslovanski zunanji politiki; takih primerov je bilo v
preteklosti že več, in dokler se misli Tito vtikati neposredno v zunanjo politiko
mimo ali proti nasvetu poklicnih diplomatov, bo takih primerov še več.

Smer, kakršno so ubrali komunisti glede Arabcev in Izraela, ni namreč nič
kaj popularna. Ni vseč inteligentnim ljudem, ki se zanimajo za zunanje zadeve
in berejo tuje časopise ter imajo odprte oči. Čeprav niso nujno prijatelji Izrael-
cev, tudi niso prijatelji Naserja samo zato, ker sta s Titom skupaj lumpala. Mi-
sliti jim daje dejstvo, da levičarsko mnenje v svobodnem svetu podpira Izrael.
Tudi v jugoslovanskem časopisju se je opažala nejevernost ob arabskem pretira-
vanju in zadrega ob hujskanju na vojno. Narodno mencanje Jugoslavije v general-
ni skupščini Združenih narodov, kjer je začela z ognjévito obsodbo agresije in
končala z umerjenim pozivom k umika čet, ti ljudje niso prezrli. Preprostim
ljudem, ki se za zunanje zadeve sicer ne zanimajo, ni vseč, da so jih spet en-
krat molzli in iz njih iztiskali takozvane prostovoljne prispevke. Iz žepa gre ne-
rado, posebno še za namen, ki se človeka ne tiče. Še ob zbirkah za Skopje je bi-
lo precej godrnjanja. Tudi v časopise je prodiralo pritoževanje, da bo pomoč a-
rabskim deželam škodovala reformi v jugoslovanskem gospodarstvu. In malokdo
je prezrl, da so zasuk v zunanji politiki skuhal na vrhu in ga nato z vsemi propa-
gandnimi sredstvi tlačili ljudem v goltance, kljub temu, da govoričijo, naj bi
samoupravljalci odločali tudi o državni politiki.

Ker je torej politika nepriljubljena in tudi nespametna, kot razlagamo v pr-
vem uvodniku, bi imela vsaka pametnejša politika sijajno priložnost, da se uve-
ljavi. Emigracija je imela priliko, da doseže nekaj vpliva in žanje nekaj uspeha,
če bi kaj pametnega zinila. Svetovali bi emigrantskim politikom, da si pritr-gajo
nekaj časa od medsebojnih preprirov, da puste preteklost in se ozro v sedanost.

Emigrantski izgovor, češ da emigrantskih politikov nihče na zapadu niti ne
registrira kaj pa šele posluša, drži le do neke mere. Prvič je treba ločiti med
vplivom, ki bi ga emigracije rade imele na zapadne vlade, in vplivom, ki ga mo-
rejo imeti na zapadno javno mnenje. Emigrantska nemoč v drugem primeru je v
gotovi meri posledica molka, v nekem oziru pa posledica nazadnjaštva in eks-
tremnosti idej, ki so jih leta nazaj nekateri propagirali. Seveda so še drugi raz-
logi, toda navedene je brez dvoma treba upoštevati. Ni namreč mogoče trditi, da
je tuji tisk vedno molčal ali preziral emigrantska dejanja, zlasti tedaj, ka-
dar so bila ta storjena v privlačni ali senzacionalni obliki; takih dejanj ta tisk ni
obsodil, kadar niso bila povezana s terorizmom ali z razdirajočo politiko. Da
pelje pot do vpliva na javno mnenje preko tiska, tega menda ni treba naglašati.

Toda ni samo Zapad. Mi imamo danes v tujini na tisoče sezonskih delavcev
iz domovine, do katerih je pot odprta, - ki pa je ne znamo ali ne moremo ali pa *

SOKOL V MONTREALU

Od posebnega dopisnika

SOKOLSTVO v svobodnem svetu je postavilo s sokolskim zletom 1. in 2. julija v Montrealu nov mejnik v svojem razvoju in delovanju. Uspeh zleta je tem večji, ker je bilo spričo razdalj, slabega vremena in raznih drugih prireditev v tistem času na različnih mestih mnogim Sokolom nemogoče priti v Montreal. Zletni spored je obsegal tekmovanja, zletni nastop in večerne prireditve. Napor je bil za udeležence dosti velik, ker se vse prireditve niso vršile v istem kraju. Čeprav je običajno zletni nastop vrhunec vsega pričakovanja tako za nastopajoče kot za občinstvo, nudijo le tekmovanja pravo sliko dolgotrajnih priprav in resnične sposobnosti telovadcev in vaditeljev. Na teh triurnih tekmah v soboto 1. julija dopoldne so se posebno izkazali naraščajniki in naraščajnice, v orodni in talni telovadbi; ta tega podmladka bi bila resnično vesela vsaka kulturna organizacija.

V nedeljo popoldne pa se je potem vršil glavni sokolski nastop na samem razstavišču svetovne razstave. Kot velikokrat v preteklosti, smo bili tudi na tem zletu deležni posebnega blagoslova. Hud naliv obilnega dežja nas je dobro premočil in preplavil telovadišče. Kljub temu pa se je vsa prireditev odvijala po programu. Glavni pohod na telovadišče in pričetek nastopa je bil zaradi zakasnitve nekaterih skupin manjšega obsega. Toliko bolj pa se je potem stopnjevalo navdušenje občinstva nad izvajanjem posameznih skupin. Tu so malčki - moška in ženska deca - doživeli buren aplavz, ko se niso zmenili za luže ampak so korajžno legali vanje, če je prosta vaja tako zahtevala. . .

Toda za stare telovadce je bil nastop članov in članic na orodju brez dvoma višek. Češki Sokoli na bradlji, članice in naraščajnice pa na dvovišinski bradlji, člani in naraščajniki na drogu. In tu je pokazal svojo spretnost Slovenec ing. Grmek, član torontske Slovenske telovadne zveze, ki je po spretni sklopki in obratu z veletočem in vratolo mnim odskokom žele buren aplavz občinstva. Škoda je, da Jugoslovani niso nastopili niti v prostih vajah kot skupina ampak le posamič v okviru drugih narodnostnih skupin.

*enostavno nočemo izkoristiti. Srca in glave teh sezonskih delavcev so odprte, sprejemljive za vsako zdravo in pametno idejo, nikakor pa ne za kako neumnost ali skrajnost. Vsaj do teh bi morala emigracija najti pot in dolgoročno preko njih vplivati na razvoj v domovini.

In le tako bo emigracija ne kaj pomenila. Poučne zgodbe ob zgodovinskih obletnicah so zadostne in zadovoljive le, če so odbori "politične emigracije" nekakšna zgodovinska in pogrebna društva.

ORLI na sokolskem zletu

Kar se menda ni nikdar dogodilo v domovini, se je pripetilo v emigraciji: Slovenska telovadna zveza v Torontu, ki jo je moč smatrati kot naslednico Slovenskega Orla, in ji načeljuje inž. Grmek, odličen orodni telovadec, je že mnogo let gost kanadskega Češkoslovaškega Sokola, ki ji je dal na razpolago svojo telovadnico, katere Slovenci ne zmorejo. Pred sokolskim zletom v Montrealu, o katerem objavljamo zgoraj krajše poročilo, so slovenski Orli dobili povabilo k zletni udeležbi. Telovadna zveza je to povabilo sprejela, deloma da se pokaže na ta način hvaležno zaradi uporabe telovadnice, deloma pa tudi iz simpatij, kot nam je bilo povedano. Če bi odklonili to povabilo, bi jim bilo težko zameriti spričo - slovenskih tradicij. A ker so ga sprejeli, s tem ustvarjajo zgodovino.

K tej odločitvi in uspehu iskreno čestitamo našim Orlom. To je pot, po kateri naj hodijo slovenski telovadci v bodoče, daj Bog, da nekoč spet v domovini, kjer je zdaj slovenska telovadba, nekdanji ponos slovenstva, na psu in telovadnice spreminjajo v skladišča. Čeprav bi bilo žele, da bi Slovenci imeli samo eno telovadno organizacijo, ne bo popolnoma nič narobe, če bosta dve, ki se bosta v plemeniti, bratski in strokovni borbi merili in tekmovali, politiko pa enkrat za vselej pustili politikom in političnim organizacijam.

UREDNIŠTVO.

MIRO CERAR je na jugoslovanskem državnem prvenstvu v gimnastiki v Leskovcu v Srbiji 21. maja v moški konkurenci zasedel desetič prvo mesto in spet postal državni prvak. S tem je upravičil vroča slovenska pričakovanja.

ZMALIČENOST JUG. GOSPODARSKE STRUKTURE

Od gospodarskega sodelavca

Jugoslovansko gospodarstvo se še nadalje bori s posledicami pretekle nepremišljene investicijske politike iz časa namernega vlaganja v panoge, ki so marksistom posebno pri srcu, in iz kasnejšega razdobja inflacije, ko so vedno novi tokovi denarja in kredita prikrivali zmaličenost obstoječih proizvodnih kapacitet in novih investicij. Restriktivna kreditna politika se kaže v tem, da se je celotna denarna masa letos v prvih treh mesecih zmanjšala za 5 odstotkov, medtem ko se je lani v istem času povečala za 7 odstotkov.

POVEČAVANJE ZALOG

Leta 1966 je družbeni proizvod zrasel za okoli 8 odstotkov, toda to je bilo v glavnem posledica izredno dobre letine, medtem ko je industrijska proizvodnja povečana le za 4.3 odstotka. Letos je bila industrijska proizvodnja nad lansko celo za manjši odstotek, v prvih treh mesecih le za 1.4%. "Ekonomska politika" z dne 24. junija celo omenja, da se po podatkih za prvih pet mesecev celotna gospodarska dejavnost z izjemo kmetijstva giblje na isti ravni kot lani.

Kljub zmanjšanju stopnje rasti, so zaloge blaga tudi v letu 1966 naglo rastle. Po podatkih "Jugoslovenskega pregleda" za marec 1967 so v tem letu zaloge narasle po obsegu - ne vrednosti - za 25 odstotkov. Če vzamemo skupaj leti 1965 in 1966, so v teh dveh letih zaloge narasle celo za 56 odstotkov, medtem ko je industrijska proizvodnja zrasla skupno za 14 odstotkov. "Pregled" poudarja, da so se l. 1966 najbolj povečale zaloge gotovih proizvodov, in sicer za 34 odstotkov, medtem ko so zaloge sirovin zrasle za 23 odstotkov in zaloge proizvodnih sredstev za 12 odstotkov. Nizek porast zalog te zadnje kategorije pa ni znak, da ta panoga posebno dobro posluje, nego je posledica vedno večjega zmanjševanja produkcije. Medtem ko je bila proizvodnja "sredstev dela" l. 1965 za 10 odstotkov večja kot l. 1964, je bila l. 1966 povprečno samo za 2 odstotka večja kot l. 1965, v zadnjih treh mesecih l. 1965 pa celo za 6 odstotkov manjša kot v ustreznem razdobju l. 1965, tako da je očitno padla nazaj skoro na raven leta 1964. Spričo tega ni čudno, da so bile kapacitete v tej panogi izredno slabo izkoriščene.

Kolikšne so spričo takega razvoja zaloge v Jugoslaviji? O tem so podatki vse prej kot enotni: "Borba" 6. maja po roča iz Skupščine, da so zaloge ob koncu leta znašale okoli 52 milijard din, medtem ko je po poročilu "Borbe" 18. aprila Kiro Gligorov izjavil, da se zaloge že približujejo vrednosti 80 milijard dinarjev. Res se njegova številka na naša verjetno na čas, ko je to govoril, vendar so se po podatkih "Ekonomske politike" 3. junija v razdobju januar-april povečale za 20 odstotkov, tako da bi morale znašati nekaj nad 60 milijard novih dinarjev. Kaj je torej prav? Najbolj verjetno je, da sploh nihče ne ve, koliko natančno znašajo in kako se kopičijo. Vedo le, da so zelo velike oziroma boljše rečeno prevelike.

Ker se normalno računa, da zaloge morajo znašati za redno poslovanje okoli petmesečno produkcijo ali nekaj nad 40 odstotkov narodnega dohodka, zaloge v vrednosti 52 milijard novih dinarjev ne bi bile niti tako pretirano vi soke v primerjavi z lanskoletnim narodnim dohodkom približno 100 milijard din. Če se je vrednost zalog povečala na 80 milijard dinarjev, se je stanje s tem občutno poslabšalo, ker letos narodni dohodek le počasi raste, tako da zaloge znašajo okoli dvakrat toliko, kot bi bilo treba pričakovati. Še slabše je to, da sestav zalog seveda ne ustreza potrebam in da je skoncentriran v industriji, kjer so torej zaloge več kot dvakrat prevelike, medtem ko so v drugih panogah ravno prave ali celo prevelike.

Neugoden sestav zalog poudarja v pismu "Ekonomske politike" od 24. junija neki Pavle Knežević iz Beograda, da si ne pove, odkod črpa svoje podatke. Podčrtava, da najbolj rastejo zaloge gotovih proizvodov, med njimi pa zaloge proizvodnih sredstev. Opozarja tudi na to, da so doslej vedno menili, da ravno nezadostne zaloge povzročajo ne stabilnost, toda da zaloge, ki sedaj naraščajo, niso tiste, ki bi jih gospodarstvo potrebovalo za stabilizacijo, marveč so sedanje zaloge samo simptom problemov, ki so se nabrali v preteklosti. Reforma je samo povzročila, da so se pokazale vse one pomanjkljivosti, ki so bile doslej skrite.

OMEJENO POVPRŠEVANJE IN ZALOG

Kdo bi utegnil reči, da zaloge nastajajo, ker restriktivna kreditna politika po reformi omejuje povpraševanje. Na to namiguje na nekem mestu celo poročilo o 1966 v "Jugoslovenskem pregledu" marca 1967, ko pravi, da je povpraševanje v celoti razen v krajšem razdobju sredi 1966 zaostajalo za naraščanjem proizvodnje. Toda malo naprej pravi poročilo, da je vzporedno z naraščanjem zalog prišlo tudi do pomanjkanja nekaterih proizvodov na domačem tržišču, kar kaže da se industrija ni dovolj prilagodila spremenjenemu povpraševanju, ki je posledica reforme. Pov-

praševanje po investicijskih dobrinah se je zmanjšalo, povečanje cen kmetijskih pridelkov pa je razen tega premaknilo povpraševanje v to smer.

Malo naprej poročilo še bolj pobija samo sebe: pravi namreč, da so cene 1.1966 narasle za 11%, kar gre deloma na račun reforme cen 1.1965, na tako gibanje cen pa je predvsem vplival pritisk visoke kupne moči ob nezadostnih blagovnih fondih kakor tudi strukturna neusklajenost na posameznih blagovnih sektorjih. Ponudba blaga ni ustrezala niti po količini, niti po kakovosti, niti po cenah. Da je bilo povpraševanje vse prej kot nezadostno, kaže tudi dejstvo, da je v primerjavi z letom 1965 1.1966 uvoz povečan za 21 odstotkov, izvoz pa le za 15 odstotkov, kar je privedlo med drugim tudi do deficita plačilne bilance, ki je znašal 32 milijonov dolarjev v primerjavi s prvim povojnim suficitom 19 milijonov dolarjev 1.1965.

V začetku 1.1967 je restriktivna kreditna politika - t.j.omejevanje količine plačilnih sredstev - prišlo še bolj do izraza, toda kljub temu je bil do konca aprila uvoz večji za 10.7 odstotkov, izvoz pa le za 2.3 odstotka kot prejšnje leto. Maja je sicer uvoz padel za 11.3 odstotka, vendar je tudi izvoz zmanjšan za 6.3 odstotka, tako da je bil končno uvoz še vedno večji od izvoza in je bil v prvih petih mesecih letošnjega leta deficit blagovne izmenjave s tujiino za 16 odstotkov večji kot lani. To ne kaže ravno na pomanjkanje povpraševanja. Lahko pa seveda kaže na to, da je tečaj 12.50 novih dinarjev za en dolar že priznek, kar pa uradni krogi najodločneje zanikajo.

Kakor piše "Borba" 12.maja se pojavljajo glasovi, naj bi jugoslovanskemu gospodarstvu dali novega poleta s tem da bi znova dovolili povečano emisijo denarja, ki bi pomagala povečati proizvodnjo, izvoz in hitrejšo prodajo zalog. "Borba" pravilno pripominja, da je v preteklosti taka politika sicer pomagala spraviti stopnjo industrijske rasti na pr. 1.1964 na 16 odstotkov, toda da je obenem znašal tudi deficit plačilne bilance 250 milijonov dolarjev. Doda ti bi bilo treba, da je ta burna rast komaj služila kakemu koristnemu namenu, temveč je v glavnem pomagala investirati v kapacitete, ki danes v veliki meri stoje neuporabljene.

NEIZKORIŠČENE PROIZVODNE KAPACITETE

Po poročilih iz Jugoslavije že nekaj let industrija dela le s 70 odstotkov kapacitete; strojna industrija, ki so jo komunisti najbolj forsirali, celo s pod 50 odstotkov kapacitete. To ni le posledica dejstva, da niti domačini niti tujci niso pripravljeni kupovati izdelkov nekaterih industrij po cenah, ki jih lahko nudi, vsaj ne ob kvaliteti, kakršno lahko doseže. V veliki meri je nizko izkoriščanje kapacitet tudi posledica preteklega investiranja, ko je bilo za komuniste glavno graditi nove stavbe in instalirati najmodernejše stroje, medtem ko se nihče ni pobrigal, da bodo na razpolago tudi potrebne sirovine in strokovnjaki. V že omenjenem poročilu pravi "Jugoslovanski pregled", da se je obseg nedovršene industrijske proizvodnje 1.1966 povečal za 17 odstotkov med drugim zaradi pomanjkanja sirovin, drugega pomožnega materiala in rezervnih delov. Vse to ne glede na že itak nizko izkoriščanje kapacitet.

Oglejmo si nekaj proizvodnih panog, v katere so šle v preteklosti največje investicije:

Orodni stroji - "Ekonomska politika" 17.junija 1967: Proizvodnja manjša za 14 odstotkov, prodaja manjša za 34 odstotkov, izvoz manjši za 30 odstotkov in zaloge povečane za 67 odstotkov. To je groba slika situacije, v kateri se nahajajo producenti orodnih strojev po štirih mesecih letošnjega dela. Perspektiva do konca leta ni mnogo boljša, pričakovati je nadaljni padec prodaje na domačem in tujem tržišču, torej zmanjšanje produkcije teh podjetij, ki že sedaj izkoriščajo kapacitete samo 50-odstotno.

Železniški vagoni - "Ekonomska politika" 10.junija: Skupne kapacitete znašajo 9.000 tovornih vagonov. Celotna proizvodnja lansko leto je znašala 4.242, kar pomeni, da so kapacitete izkoriščene le 47-odstotno. V prvih štirih mesecih letošnjega leta je produkcija padla za okoli 25 odstotkov brez upa, da bi se med letom stanje izboljšalo. Proizvajalci tirnih vozil so imeli zelo ambiciozne načrte na podlagi blagovnih list izmenjave z deželami Sveta ekonomske vzajemne pomoči (Comecon), toda izmenjava se ni uresničila.

Poljedeljski stroji - "Ekonomska politika" 24.junija: Lani so proizvajalci uporabljali 60 odstotkov kapacitet, letos se je produkcija zmanjšala za 19 odstotkov, tako da je izraba kapacitet padla na pod 50 odstotkov. Že lani so se zaloge povečale za 25 odstotkov. Celo državna posestva rajši kupujejo uvožene stroje, ker imajo boljši učinek.

Takšni so rezultati komunistične investicijske politike, ki se je dolga leta ravnala po predsodku, da se mora težka industrija razvijati hitrejšo od celotne industrije, v njenem okviru pa posebno hitro strojna industrija, ne glede na to, kaj so bili v Jugoslaviji sposobni proizvajati v potrebni kvaliteti in po sprejemljivih cenah.

Kaže, da je vladajoča stranka to končno razumela in da skuša investicije omejiti, ker je komaj vredno investirati zato, da bodo kasneje podjetja delala s kako polovico kapacitete ali proizvajala blago, ki ga nihče noče. Videti

je, da je udeležba gospodarskih investicij v narodnem dohodku padla s kakih 25 odstotkov pred reformo na 18 ali 17 odstotkov.

Seveda prav ta premik povzroča težave. Zvezni sekretar za gospodarstvo Jelić je pravilno opozoril, da je razvoj zelo neenoten, tako da se skriva za povprečjem, ki kaže na stagniranje, ogromna razlika med različnimi industrijskimi vejami, od katerih nekatere dvigajo svojo produkcijo tudi do 15 odstotkov, v drugih pa - kar Jelić ni omenil - proizvodnja očitno pada. "Stagnirajo predvsem tiste panoge, ki se naslanjajo na investicije, one, ki so izgubile notranje tržišče, pa še niso osvojile tujega," je izjavil Jelić.

"Osvojiti tuje tržišče," je seveda lažje reči kot storiti. Videli smo, kakšne težave imajo podjetja pri izvozu. Te težave so verjetno v dobršni meri posledica slabe kvalitete ali visokih cen, kar seveda podjetja nerada priznajo. Izvoz delno zaostaja tudi, ker jugoslovanska podjetja nimajo sredstev, da bi prodajala opremo, vozila itd. na kredit. Z vseh strani pritiskajo na vlado, naj bi povečala sredstva, ki so za to na razpolago. Pozablja se, da je taka sredstva treba od nekod dobiti bodisi s prihranki, bodisi z davki, bodisi z novo inflacijsko emisijo denarja. Dodati bi bilo le, da je pomanjkanje sredstev za kredite, kolikor je mogoče določene proizvode izvažati samo na kredit, še nov dokaz, da se država, ki takih kreditov ne zmore, ne bi smela spuščati v njihovo proizvodnjo. Kajti krediti tudi ne padajo z neba, marveč so investicija, ki si jo neko gospodarstvo lahko privoščiti ali pa tudi ne.

Med jugoslovanskimi ekonomisti jih je nekaj, kot npr. Bajt, profesor v Ljubljani, in Horvat, ravnatelj ekonomskega instituta v Beogradu, ki pravijo, da ni bilo nobene potrebe investicij tako radikalno omejiti, temveč bi jih bilo treba le preusmeriti. Če bi bilo to mogoče, bi bilo seveda sijajno, toda izkušnja kaže, da je mogoče dobro investirati določen odstotek narodnega dohodka. Ko investicije presežejo mero, za katero je dovolj sposobnih organizatorjev, se začne razmetavanje, ki pogosto vpliva celo na investicije, ki bi bile sicer v redu, tako da nastane popolna zmeda, kot jo imamo sedaj v Jugoslaviji.

NEPRILAGODLJIVOST

Po vsem tem za sklep lahko rečemo, da je reforma doslej le spravila na dan ogromne napake in neskladnosti v gospodarski strukturi, ki jih je zakrivila prejšnja leninistično-stalinistična gospodarska in predvsem investicijska politika. Ni pa reforma še veliko prispevala k odpravi teh napak in neskladnosti, ker je očitno pod sedanjim sistemom jugoslovansko gospodarstvo silno togo in se ne more prilagoditi dejanskim razmeram. Celotako preprostega pravila, kot da je treba znižati cene blagu, ki se nabira v zalogah, če se ga hočeš znebiti, - kolikor ni seveda povsem neuporabno -, se ne zna poslužiti ali pa se noče, ker še vedno upa, da bo končno država vse plačala, najsi bo proizvodnja koristna ali ne.

Medtem ko se je 1.1966 število zaposlenih v družbenem sektorju zmanjšalo za 96.000 ali 2.7 odstotka, se je število zaposlenih v privatnem obrtništvu dvignilo za 21 odstotkov. Ta številka ne daje samo up, da bo privatni sektor lahko zaposlil vsaj del delavcev, ki jim družbeni sektor ne more dati dela, temveč je tudi znak, da privatni obrtniki z lahkoto najdejo področja, kjer je povpraševanje večje od pobudbe in kjer je vredno razširiti produkcijo, medtem ko družbena podjetja tavajo v krogu, kopičijo zaloge in organizirajo vedno nove neuporabne kapacitete. V družbenih podjetjih je kljub dosedanjemu odpuščanju še vedno preveč nekvalificiranih in premalo strokovno usposobljenih, tako da po mnenju Popovskega, zveznega podtajnika za delo, družbeni sektor 1.1967 ne bo mogel nanovo zaposliti več kot 20.000 do 30.000 delavcev, medtem ko upajo, da jih bo kakih 70.000 do 80.000 odšlo na delo v tujino. Skrbno negovanje obrti in uslužnih dejavnosti in blažja davčna politika do privatnih gostincev in določenemu delu poljedelcev so 1.1967 glavno upanje sekretariata za delo, da bo le mogoče zaposliti nekaj več novih delavcev, kot kažejo statistike. Če bi bili komunisti že pred leti mislili malo več na te možnosti kot pa na svoje gigante in predsodke, bi bila mogoče danes jugoslovanska gospodarska struktura nekaj manj zavožena.

POD ČRTO: Iz ljubljanskega "DELA"...

Švicarski turist si je kupil na otoku Krku osla za spomin in ga odpeljal v Švico. Zanj je plačal 15.000 starih dinarjev in kupčija je bila sklenjena v četrto ure. Za dokumente pa je plačal 30.000 dinarjev in potreboval je 15 dni, da jih je zbral. Zdaj ima doma za spomin ne le žival, ampak tudi oslovski dokument naše birokracije...

Vživetiti se moramo v dejanski položaj, v poplavo državnih zakonov in izvršilnih predpisov, v nenehne spremembe in dopolnjevanje letih. Od 1. marca letos je iz

šlo 81 dodatnih zveznih in 13 republiških predpisov k temeljnemu zakonu o delovnih razmerjih, varstvo pri delu pa ureja 62 splošnih zveznih in 90 dodatnih tehničnih predpisov. Zaradi tega je pogosto zadušena samoupravna iniciativa. (20. junija 1967.)

Rudarski inštitut v Beogradu je prodal "Trepči" elaborat za ventilacijske naprave v rudniku. Inštitut je dobil zanj 7.800.000 starih din. Isti elaborat pa je inštitutu pred tem prodal eden izmed inženirjev iz Trepče. (2. februarja 1967.)

ZMEDA v domovini

'Neue Zuercher Zeitung' od 25. junija 1967 prinaša dopis svojega vzhodno-evropskega dopisnika iz Beograda, v katerem popisuje skrbi, ki jih imajo v Jugoslaviji zaradi možnih gospodarskih posledic srednjevzhodnega spopada, nato pa nadaljuje:

"Stališče do Titove politike je zelo različno. Njegovega potovanja v Moskvo in njegove izjave dne 5. junija (ko je menda obsodil Izrael) ne odobravajo povsod. Pri tem krožijo različne verzije, kar je posledica nezadostne informacijske politike vodstva. Nekateri trdijo, da je Tito ravnal tako iz sentimentalnosti do Naserja. Hotel se je izogniti najhujšemu - zmagi reakcionarnih sil v arabskem svetu. Drugi so mnenja, da je namerno prevzel vlogo v posredovanju med Moskvo in Kairo, da bi mu Sovjetska zveza morala biti hvaležna. Spet drugi pravijo, da je hotel vzeti veter iz jader domačim konservativnim silam, nekdanjim pristašem odstavljanega Rankovića.

Toda slišati je še bolj svojevrstna stališča: Tito bi se moral postaviti na lastno stališče in bi se bil lahko skupaj z drugimi majhnimi državami uprl super silam. Ta različna mnenja kažejo, da ostareli vodja partije ukrepa na lastno pest in da se komaj zaveda, kakšna zmeda nastaja v javnosti o motivih njegovega ravnanja. Različnost se kaže tudi med uradnimi parolami in poročanjem v tisku. Z izjemo ostrih izjav v sarajevskem tisku, ki so pač posledica številnosti tamošnjih muslimanov, in sedanje kampanje v prid Arabcev na radiu in v osrednjih časopisih, je tisk v zahodnih republikah, posebno na Hrvaškem in v Sloveniji, pokazal presenetljivo objektivnost. Neredko človek naleti na priznanja Izraelu.

Pravo senzacijo je izzvalo poročanje hrvaškega tesnika 'Vjesnik u srijedu'. Objavil je na dveh straneh drugo poleg drugega dve poročili, eno iz Kaira, drugo iz Tel Aviva. Poročevalec iz Egipta je podrobno opisal, kako se je med Arabci razpoloženje spreminjalo od čustvene zmagoslavnosti do popolnega obupa in razočaranja nad Sovjeti. Njegov kolega iz izraelskega glavnega mesta je prav tako izčrpno poročal o židovski pripravljenosti na žrtve in organizacijski sposobnosti. Pri tem je v posebnem poglavju orisal domneve izraelskega prebivalstva, da so k zmagi v važi meri pripomogli bivši jugoslovanski partizani židovskega porekla. Tako na pr. pri zavzetju vjoda v Tiranski zaliv in Gaze. Arabci so se baje v Gazi vdali generalu po rodu iz Zagreba, medtem ko je vrhovni poveljnik izraelskih padalcev menda Banačan. . ."

Dasi je seveda razveseljivo, da se v Jugoslaviji kažejo tako različna mnenja in niti časnikarji več ne slede uradnim parolam, je vendar obžalovanja vredno, da se jugoslovansko prebivalstvo ne v zunanji politiki ne na drugih področjih ne more dokopati do enotnejših pogledov. Popolne enotnosti seveda ne more biti, toda odzivi bi vendar vsaj pri večini lahko bili bolj vsklajeni. Kaže, da so komunisti skoro popolnoma izgubili vpliv, medtem ko se vodstvo še ne kaže z nobene druge strani.

PROTEST JUGOSLOVANSKIH SOCIALISTOV

Dr. Živko Topalović je v imenu Socialistične stranke v izgnanstvu in Socialno-demokratske skupnosti Jugoslovancev izven domovine naslovil na Socialistično internacionalo v Londonu odločen protest, v katerem obsoja vmešavanje jugosl. komunistične vlade v spopad med Izraelci in Arabci, češ da je to enostransko vmešavanje na strani Arabcev v nasprotju z željami jugoslovanskih narcev, ki hočejo pravičen in varen mir na Sr. vzhodu

Ob Žebotovi 'Sloveniji'

"Upam, da bo ta iskrena slovenska misel iz širnega sveta dosegla Slovenijo z enako prostostjo, kot jo tam že uživa neslovenski zunanji tisk," zaključuje dr. Ciril Žebot uvod v svojo knjigo "Slovenija - včeraj, danes in jutri", ki je izšla pred kratkim v Celovcu v avtorjevi samozaložbi. Formalno teh avtorjevi želji ne bo ugodeno, ker je pristojni zvezni urad v Beogradu "izdal prepoved vnašanja v našo državo in razširjanja tega pamfleta v njej in sicer na osnovi člena 52, in 72. zakona o tisku in o drugih oblikah informacij. Vnašanje ali razširjanje tega prepovedanega pamfleta je kaznivo tako po samem zakonu o tisku in o drugih oblikah informacij kot tudi po kazenskem zakoniku", kakor obvešča in komentira ljubljansko 'Delo' dne 22. junija tl.

Formalno pravim, stvarno pa so jugoslovanski komunisti s tem svojim odlokom naredili tako reklamo za Žebotovo knjigo, da se je sam profesor nikdar ne bi mogel zamisliti niti privoščiti. Ob tem se zares vsiljuje vprašanje, če se zadaj za to neortodoksno reklamo ne nahaja nekje v Ljubljani prikrita želja gotovih krogov, da s tem namerno dajo knjigi publiciteto in s tem legalno - vsaj v partijskih višjih krogih, ki morajo brati take reči - omogočijo politično razpravo o dr. Žebotovi idejah.

Ta knjiga postaja zaradi komunističnega napada in prepovedi danes, vsaj v Sloveniji, najbolj iskana politična razprava sodobnosti, ki utegne doseči na knjižni črni borzi izredno visoko ceno.

Dinamit

In knjiga to zares zasluži. To ni suhoparna strokovna razprava profesorja primerjalnih gospodarskih sistemov na Georgetown univerzi v Washingtonu. To je politični dinamit, ob katerem se bodo miselno hranili novi slovenski rodovi v domovini še dolga leta. Kar predvsem odlikuje knjigo, je njen resni, dopovedujoči in prepričujoči ton, ki ne napada, ne obsoja v tri dni, ampak iz dejanske ljubezni, včasih že kar občudovanja, do rodne grude in rodu analizira skorajšnjo minulosť in sedanost slovenstva v domovini ter nakazuje pot iz tragičnega položaja. V knjigi boste zaman iskali statističnih podatkov, ki naj bi na primer opravičili samostojno slovensko državo ali razbitje Jugoslavije, vsled česar je postalo profesorjevo ime notorično slavno v emigraciji. V knjigi tudi ne boste našli napihnjenih gesel in visokozvenečih zahtev po likvidaciji režima. Enako ne smete pričakovati protisrbskih izpadov zaradi kakega sovraštva do Srbov. Vsega tega v knjigi ni. Avtor je zasnoval svoje več ali manj zaključene razprave na neka terih občeh sprejetih dejstvih, na ne prepogosto ali utrujajoče citiranih komunističnih virih ali izjavah, na poročilih nekaterih zapadnih komentatorjev višjega kalibra. Vse to je z lastnimi informacijami in študijem komunističnega tiska povezal in v razumljivi, preprosti obliki pokazal na vrsto vprašanj, ki jih bosta po vsej politični in zgodovinski nuji morala slejkoprej odgovoriti slovenski narod in skupnost jugoslovanskih narodov.

Prof. Žebot še vedno smatra slovenske komuniste kot Slovence, kot rodne brate, in temu primerno tudi z njimi razpravlja. Dasi so pretekli potoki prelite krvi, čeprav gredo grobovi v deset tisoče, avtor ne dviga rok od slovenske na-

rodne sprave, marveč jo brani, zahteva in nakazuje možno pot do nje. To je posebna odlika tega "pamfleta", v čigar oceni v 'Delu' je neki M. v 52 vrsticah besedila kar sedemkrat ponaredil dr. Žebotove citate, tako zavidno visok nivo tiska vzdržuje režim v Ljubljani in tako nezavidno visoko mnenje ima o vladanih, ki jih mora pitati s takimi falzifikati.

Kot rdeča nit se vleče skozi knjigo avtorjeva ideja o formalni in stvarni ločitvi Socialistične zveze delovnega ljudstva od Zveze komunistov; ideja, ki omogoča v osbtoječem ustavnem in družbenem okviru miren politični razvoj v domovini. (Tu se ne bi strinjal z domovinskim sodelavcem Klica Triglava, ki je idejo sicer priznal prof. Žebotu, a jo je v izvirniku nekako pripisal prof. Mihajlovu; KT 337. Dvomim, če je moč reči, da jo je prof. Mihajlov kdajkoli postavil tako konkretizirano.) Ta zamisel je sicer nezdružljiva z emigracijsko politično koncepcijo, kot jo poznamo, a je v dani stvarnosti v domovini, ki zaenkrat edina kvotira na politični borzi, resnično stvaren predlog, ki ga je moč uresničiti takoj in brez kakega večjega političnega pretresa. Čeprav se zdi gotovo, da se bo vladajoči razred temu upiral z vsemi štirimi, je tak predlog za politično misleče Slovence v domovini dovolj konkreten in dovolj perspektiven, da bodo o njem lahko razmišljali in razpravljali. Skratka: ni utopija ali nemogoča zahteva na povratek v leto 1945 ali 1941, ampak izhaja iz konkretne stvarnosti in danosti.

Kdo je proti lastni državi?!

Jugoslavija je sicer še vedno kritična točka celega Žebotovega koncepta - a s to veliko razliko v primeru z 20 leti nazaj, da je razvoj doma močno krenil v osveščeno in prebujeno slovenstvo z zahtevo po dejanski samoupravi in samovladni. Po drugi strani pa kaže, da je tudi dr. Žebot postal mnenja, da bi bilo nepolitično razbijati neko obstoječo skupnost za vsako ceno; da to vendar nima smisla, če obstoja možnost to skupnost reformirati. To pa je srž vsega slovenskega vprašanja - in ne ali imamo Slovenci pravico na lastno državo ali pa je nimamo. Ne morem si predstavljati slovenskega rodoljuba, ki bi odklanjal slovensko samoupravo in zagovarjal kuratelo tujcev. Torej ne more biti debate o slovenski državi. Kaj potem torej ostane? Kako slovensko državnost vključiti v širši okvir, ako tako narekujejo geopolitični, mednarodni, gospodarski in strateški razlogi. O tem je treba govoriti in o tem bomo govorili vse dotlej, dokler taka širša skupnost ne bo zadovoljila slovenskih koristi do optimalne mere. Kajti vsaka skupnost izgubi svoj smisel obstoja, ako ne zadovolji onih, ki tako skupnost sestavljajo, kot je v pogledu Jugoslavije zapisal tam nekje v petdesetih letih Ilija Jukić. Podobno, kot ne more biti noben režim uspešen, ako ne zna zadovoljiti političnega nagiba ljudi, ki jih vlada, kot je prejšnji dictum dopolnil zdaj prof. Žebot.

Vse to kajpak ni nobena limonada in v politično idejni suši, ki ji je podvržena domovina, so take ideje za avtoritarni režim sila nevarne. Tem bolj nevarne, ker raste število onih, ki niso neposredno prizadeti od državljanske vojne, onih, ki so videli tujino, onih, ki se ob stalnih režimskih napakah vprašujejo po vzrokih teh napak in jih nobeno sfrizirano dialektično izgovarjanje več ne zadovolji.

Se je potem še moč čuditi, da je režim smatral potrebno, postaviti prof. Žebotovo "Slovenijo" na politični indeks? In s tem napraviti zanj takšno reklamo!

Dilema je morala biti resnično huda...

D. Pleničar

Z.K.J. IN ČAS

Tresla se je gora, rodila se je miš. Tako bi lahko označili teze o "nadaljnem razvoju" ZKJ, ki jih je objavila komisija CK ZKS. O "nadaljnem" razvoju ni ne duha ne sluha, a sodeč po razlagi Franca Popita, sekretarja izvršnega komiteja CK ZKS, ZKJ ni našla nobenih originalnih odgovorov na zahteve časa. Ko je zasedal Popitov položaj še Stane Kavčič, smo od časa do časa slišali dokaj pametnih misli, Popit pa očitvidno nima ničesar drugega nuditi kot zdrabsano lajno o tem, da ZKJ usmerja množice s tem, "da predvideva dogajanja", "da odkriva zunanje in notranje nevarnosti za socializem", "da daje družbeno diagnozo vzrokov, posledic in povezanosti med njimi". Skratka, ZKJ je neke vrste delfijsko preročišče, h kateremu se vsi zatekajo po nasvet, dobijo pa odgovore, katere si lahko tolmačijo tako, kot jim je najbolj všeč. Toda ZK ni odgovorna - kot ni bilo odgovorno delfijsko preročišče - ako je bil nasvet pretolmačen "napačno". Po starem načelu: partija ima vedno prav. Mar se je potem čuditi, da inteligentni člani partije raje molčijo in da reagirajo, kot trdi Popit, šele ko dobijo "znak z višjega mesta"?

Kar nerodno je moral biti inteligentnemu človeku po slušati Popitov referat na 8. seji CK ZKS spričo takšnega ignoriranja dejstev, ki kažejo, da je ZK s svojo politiko pognala skoro vse "revolucionarne pridobitve" na boben. A to predvsem zaradi domišljavosti voditeljev, ki so vsiljevali svoje napol skuhanе teorije in rešitve. Toda Popit se vedno vztraja pri tem, da je ZK "koncentrat" družbene misli in idejnih pogledov, čeprav v isti sapi trdi,

"da smo že ob reorganizaciji CK govorili o tem, da ZK ni edino žarišče progresivne misli". Kje so ostala? Zlasti še, če je dolžnost članov ZK, da infiltrirajo tako Socialistično zvezo kot sindikate, samoupravne in predstavniške organe, kulturne organizacije, itd. in se tam bori za "najbolj napredna stališča", ki se bodo morda že jutri izkazala za zgrešena? Kdo se ima tako korajžo blimirati za račun nepogrešljivih Kardeljev, Ribičičev, Marinkov, Kraigherjev - in Popitov? Mar je res tako težko razumeti, zakaj so "oživeli razni emigrantski obveščevalni centri v zamejstvu in se opogumile klerofašistične in reakcionarne težnje znotraj države"? Zakaj za "laži in dezinformacije" skrbi kar "desetina radijskih postaj Evrope in Amerike, ki oddajajo v slovenščini"?

In edini siromašen odgovor, ki ga more ZK najti v tej situaciji, je še večje zatiranje svobodne besede in misli. Celo zabavni tisk pride pod udar - ljudje se niti smejeti ne smejo lastnim neumnostim! Ker so neumnosti, ki jih je skuhala ZK? Očitvidno, zakaj sicer taka rahločutnost? Namesto naprej gre razvoj nazaj v stalinizem, kajti kaj naj bi sicer pomenila "angažiranost", "politizacija državne uprave", ankete o pripadnosti ZK med učitelji in zah teva po zoprstavljanju "tako imenovanemu neangažirane mu tisku, tako imenovanem objektivnem pisanju in poročanju"? Mesece in mesece že poslušajo ljudje propagando o ločitvi ZK od oblasti in kako morajo tisk, radio in televizija nehati biti zgolj "transmisija" odločitev organov ZK, pa smo dobili "teze" o "nadaljnem razvoju", ki ne predstavljajo niti enega koraka naprej, ampak tri nazaj - nazaj v soljenje pameti s teorijami, s katerimi se noben inteligentni človek več ne strinja. M.P.G.

Pisma uredniku

ČRNO-BELA PRISEGA:

G.urednik! - Polkovnik Glušič je s svojim prikazom "Da chau pred dvajsetimi leti" ogromno prispeval k poznavanju nekaterih medvojnih dogodkov in zadržanja gotovih posameznikov in organizacij, zlasti še ker jim je bil sam priča. Dejstva so dejstva, pojasniti pa se jih da seveda na razne načine - kakor je komu pač v interesu in v kolikor je pač kdo neposredno prizadet. Teh pojasnil je v emigraciji sedaj že zelo veliko, nekateri pa še vedno molčijo kot grob, bodisi ker menijo, da so nad narodom, bodisi ker imajo preveč masla na glavi. No, odgovornosti se s tem ne bodo znebili. Vprašanja se bodo postavljala še naprej kot nadležne muhe.

Pač pa se mi zdi, da je polk. Glušič postavil vprašanje prisega nekoliko nerodno. Ne strinjam se z njegovim vrednotenjem prisega kot splošnega činitelja v določanju politike. Po njegovi logiki so bili člani jugoslovanskega kluba v cesarskem parlamentu na Dunaju dejansko izdajalci. Če pa polk. Glušič misli na prisego, ki so jo

položili domobranci na ljubljanskem stadionu, je pa to nekaj čisto drugega. Črno-belo sklicevanje na prisego, ki so jih recimo državljani primorani polagati tudi v dikaturah, bi dejansko onemogočilo vsako borbo za demokracijo in politične kombinacije. - ALOJZ ZUPAN (Anglija)

SKUPNI ORGAN STRANK:

G.urednik! - V junijskem KT ste objavili proglas Narodnega odbora za Slovenijo ob 50-letnici Majske deklaracije. Po podpisih sodeč imamo torej opraviti po eni strani z Narodnim odborom, po drugi pa s tremi strankami, ki so se z izjavo Narodnega odbora solidarizirale. Tu ne kaj ni v redu. Te tri stranke sestavljajo NO, pa se zato ne morejo z njegovimi izjavami še posebej solidarizirati. Ni mi namreč poznano, da je NO neka institucija treh ljudi - dr. Mihe Kreka, Miloša Stareta in dr. Ljube Sirca, s katero se te tri stranke solidarizirajo ali pa tudi ne. Edino pravilno bi bilo seveda, ko bi proglase podpisovali bodisi voditelji teh strank bodisi Narodni odbor kot organ teh strank - saj kaj drugega itak ni. - JANKO GRUDEN (Nemčija)

KULTURA IN OMIKA

ŠOLSTVO: Med debato o štipendijah in podobnem, ki so jo imeli študenti medicine in stomatologije na ljubljanski univerzi, so prišli na dan zanimivi podatki o "delavsko-revolucionarni strukturi" študentov prvega semestra: 15% jih je iz delavskih družin, 5% iz kmečkih in 69% iz "uslužbenskih". Vzrok za takšno strukturo je dejstvo, da je štipendij čedalje manj in da še tiste, ki so, so prenizke. Naši dični slovenski novinarji doma, ki govorijo o reformi, dosledno ignorirajo blagodeti, ki jih je Titov režim prinesel ravno delavskemu razredu in so pre skromni, da bi jasno povedali, da so vrata univerze odprta prav vsakomur, ki ima kaj cvenka v žepu, da pa to nima nobenega opravka s socializmom. Pa ne da bi jim Visoka šola za politične vede v Ljubljani, ki je sedaj postala tudi šola za novinarje, zmešala pojme? Bolj verjetno bo držalo to, kar so rekli na koncu junija na občnem zboru društva novinarjev Slovenije, da so novinarji med intelektualci dosegli zelo visoke plače, katerim se ne bo odpovedali. Ni dvoma, da je režim pripravljen plačati visoke plače ljudem, ki vodijo narod za nos. Oni, ki so si drznili povedati celo resnico, so bodisi za zapah bodisi med brezposelnimi.

Velika večina 42 absolventov srednje kmetijske šole v Rakičanu pri Murski Soboti ne ve, kaj jim bo prinesla bo dočnost. Zelo malo se jih je vpisalo na višje in visoke šole, še manj pa je takih, ki so dobili zaposlitev. Pravi jo, da se na vrtnarijah v Avstriji potegujejo za slovenske kmetijske tehnike - toda čemu potem šolati mlade fante in dekleta, če se lahko zaposlijo edino kot sezonci v tujini?

Na slovenskih srednjih solah na Tržaškem in Goriškem bo letos opravljalo maturo 104 slovenskih dijakov in dijakinj. Tudi oni si bodo morali poiskati kruh v tujini, žal.

STIKI S TUJINO: Na plenumu zastopnikov društev za kulturno sodelovanje med Jugoslavijo in Francijo so udeleženci ugotovili, da je v zadnjem času spet porastlo zanimanje mladine za francoščino. V letošnjem evropskem natečaju Alliance Francaise v pisanju francoskih nalog je iz Jugoslavije sodelovalo 337 dijakov, od tega 156 iz Slovenije. Med onimi, ki so prejeli prvo nagrado, potovanje v Pariz, so bili tudi štirje dijaki iz Jugoslavije, od katerih trije iz Slovenije.

V Trstu je umrl 79-letni italijanski slavist in prevajalec Umberto Urbani. Do 1.1958 je bil predavatelj za srbohrvaški jezik in literaturo na tržaški univerzi. Zelo se je zanimal tudi za Slovence in drugo knjigo svoje zbirke "Scrittori jugoslavi" (Zader, 1936) je pretežno posvetil slovenskim pesnikom. Slovenski književnosti je posvetil tudi knjigo "Piccolo mondo sloveno". Med drugim je prevedel Tavčarjevo "Visoško kroniko".

KNJIŽNI TRG: Upravni odbor slovenskega republiškega sklada za pospeševanje založništva je razdelil ves denar, ki ga je imel letos na voljo. Poročila o razdelitvi denarja na prvi seji nisem videl, na drugi seji sredi maja pa je dal približno en milijon novih dinarjev za časopise in okoli pol milijona za revije. Pomagal bo izdati Dobrovoljčevo knjigo "Cankarjev Album" in drugi del Slovenske književnosti 1945-1965, čigar avtorji bodo Kmecl, Koruza in Zadavec (glej poročilo v junijskem KT). Iz rezerve je dodelil tudi 30.000 Ndin Cankarjevi založbi za pet zvezkov "Knjižnice za mlade". Upravni odbor je ugotovil, da je dotok denarja prepočasen glede na skladove obveznosti.

Založba Mladinska knjiga je začela izdajati novo knjižno zbirko "Naša beseda" po istoimenski pesmi Otona Župančiča. Namen zbirke je zajeti zaklade slovenskega duha od Trubarjevih časov do današnjih dni. V načrtu je okrog 80 knjig s povprečno 240 stranmi na knjigo. Predsednik uredniškega odbora zbirke je Josip Vidmar, člani pa so Franc Zadavec, Franček Bohanec in Janko Kos. Prvih pet knjig zbirke bodo "Dela Otona Župančiča". Sledilo bo sedem knjig "Izbranega dela Ivana Cankarja". V prihodnjem letu upajo pripraviti 14 do 15 knjig, ki bodo obsegala dela Ivana Tavčarja, Ivana Preglja, Alojza Gradnika, Kersnika, Levstika in drugih. Da bi napravila knjige dostopne čim širšemu krogu bralcev je Mladinska knjiga ustanovila Klub bralcev Naše besede. Oni, ki se bodo naročili na vsaj enoletno zbirko, bodo plačali približno 20 ND za posamezno knjigo, medtem ko bo cena v knjigarnah 26 ND. (ND = novi dinar)

V zbirki Kondor Mladinske knjige je izšel izbor iz slovenske futuristične in ekspresionistične poezije. Izbor je pripravil dr. Franc Zadavec, ki je knjigo tudi uredil in zanjo napisal spremno študijo.

Založba Obzorja v Mariboru je izdala prvo knjigo Izbranih del Stanka Majcna. Izbor je pripravila Marjana Borštnikova.

RADIO IN FILM: Iz relejne postaje ljubljanskega radija se je v Murski Soboti razvila lokalna radijska postaja z dvojezičnim programom: obširnim slovenskim programom štirikrat na teden in polurnim programom v madžarščini vsak dan. Medtem ko so za slovenski program zagotovile denar občine Murska Sobota, Radgona in Lendava, pa postaja financiranje programa v madžarščini če dalje bolj pereče. Prizadeti Zele, naj bi tudi ta program v jeziku narodne manjšine dobil ustrezeni status in financno podporo.

Dijaki neke ljubljanske osemletke so protestirali proti cenzuri filma "Ben Hur", ki so ga nedavno prikazovali v Ljubljani. "Res je nekaj prizorov, ki idejno ne ustrezajo," so rekli, "toda to so zgodovinska dejstva. Bilo bi bolje, ko bi filma sploh ne odkupili in predvajali, kot pa da so ga predvajali za skoraj tretjino skrajšanega." Objektivna mladina v neobjektivnem okolju!

SPECTATOR

Tito je 9. junija v Moskvi podpisal izjavo s šestimi drugimi evropskimi socialističnimi državami, ki je obsodila izraelsko agresijo kot "rezultat dogovora določenih imperialističnih sil, predvsem ZDA, proti arabskim državam" ter "v celoti in popolnoma" podprla pravično borbo Arabcev in jim obljubila vso pomoč. Albanije na se-

stanku ni bilo, Rumunija pa izjave ni podpisala. Za resolucijo nevezanih dežel v Združenih Narodih, ki je zahtevala brezpogojen umik izraelskih čet in jo je predlagala Jugoslavija, sta med 53 državami glasovali tudi Grčija in Španija. Resolucija ni bila sprejeta. Špiljak je rekel, da ni bila sprejeta na pritisk ZDA.

Na 7. seji centralnega komiteja ZKJ 1. julija je Tito dejal, da so najnovejši dogodki na Srednjem vzhodu pretresli ves svet in zbudili zaskrbljenost zlasti v majhnih neodvisnih deželah. "Menim, da bi bilo naivno misliti, da je izraelska agresija lokalna zadeva," je rekel Tito. "To je pravzaprav del daljnosežnega in velikega načrta, katerega cilj je bil, da bi na Srednjem vzhodu, v Afriki in Aziji po možnosti odstranili napredne režime in na razne načine postavili take režime, ki bi bili povsem pod vplivom imperialističnih sil."

Neuspehi so imperialiste napolnili, da so svoje akcije razširili še na druga področja, je nadaljeval Tito. "Stališče Francije glede atlantskega pakta je prekrizalo njihove račune in prav nič se niso obotavljali na drugem krilu storiti odločne ukrepe za okrepitev svojih pozicij. V tej luči je treba presojati tudi nedavne dogodke v sosednji Grčiji." Izrael, ki je nastal kot umetna tvorba, je bil "instrument politike imperialističnih sil" in je "nastopil provokativno, kjerkoli je mogel in napovedoval je celo kazenske ekspedicije" po volji tistih, ki so ga hrabрили. Arabske dežele spričo tega niso mogle priznati Izraela in po krivdi Izraela ni bila nikdar sklenjena mirovna pogodba. Blokado Akabskega zaliva, ki je izvirala iz vojnega stanja, so vzeli kot povod za izraelsko agresijo. Za opravičevanje agresije so citirali tudi "posamezne izjave", ki so jih kdaj pa kdaj dajali v arabskih deželah. Toda nihče nima pravice začeti agresije na podlagi propagande. Albanija že dolga leta kriči in obrekuje Jugoslavijo, toda to ne daje pravice, da bi jo napadli. "Prav tako je nedvomno, da arabske dežele niso nameravale napasti Izraela in da je bila izraelska agresija uspešna zato, ker arabske dežele niso bile dovolj pripravljene na vojno." Arabske dežele so doživele velik pretres in treba jim je pomagati, ker je šlo za napad na nevezane dežele. "Zato smo sodelovali tudi na sestanku voditeljev socialističnih dežel v Moskvi, na katerem je bila sprejeta skupna izjava, ki se pravzaprav ujema z izjavo, ki sem jo dal že prej v imenu ljudstva in vlade Jugoslavije. O našem sodelovanju na moskovskem sestanku smo slišali razna ugibanja na Zahodu, pa tudi pri nas ponekod o tem, da se je Jugoslavija vključila v varšavski pakt in temu po dobno. To so seveda neumnosti. Stvari stoje čisto drugače. To posvetovanje je bilo koristno in prišlo je ob pravem času. Sklepi moskovskega sestanka pričajo o razumevanju pomena in potrebe pomoči in podpore politiki nevezanosti in nevezanim deželam." Bilo je nujno potrebno, da dajo arabskim deželam vso pomoč, da bi odstranile posledice agresije in da bi se okrepile in znašle v enakopravnem položaju.

STRAH IMA VELIKE OČI

Tito je poudaril, da se morajo izraelske čete umakniti z okupiranih arabskih ozemelj, ker bi vsako vezanje umika s pogovori o priznanju Izraela in popuščanjem v pogledu plovbe pomenilo popolno kapitulacijo arabskih dežel... "Tako bi Izrael postal še močnejša opora političnih sil v tem delu sveta... Vse to, kar se je zdaj odigralo na Srednjem vzhodu, je del politike pritiska, ki so mu kdaj pa kdaj izpostavljene tudi druge dežele Sredozemlja. Očitno je, da služijo temu vojaške baze in močna koncentracija pomorskih sil. To je seveda velika nevarnost za svet in proti njej je treba organizirati vse napredne sile v skupnem boju za mir. Nas čaka nadaljnji boj proti načrtom imperialistov, ki bi radi uresničili svoje cilje. Spričo tega moramo krepiti lastne sile in obrambno sposobnost naše dežele, kaj ti samo tako, predvsem z lastnimi silami, lahko zaščitimo neodvisnost dežele." Pokazalo se je, da so lokalne vojne mogoče, ker obstaja ravnotežje med velesilami z atomskim orožjem, katerega nobena ne želi uporabiti. Da bi dosegli gospodstvo, so se imperialisti zatekli k lokalnim vojnem kot v Vietnamu. Če bi dopustili, da se ta metoda obdrži, bi to pomenilo nevarnost za mir v vsem svetu.

Zaradi sedanjega položaja, je rekel Tito, so potrebni veliki naporji tako na zunanjepolitičnem torišču kakor tudi v notranji graditvi dežele in krepitvi obrambe. "Vse naše ljudstvo ve, za kaj gre in kaj bi ga moglo doleteti, če ne bi bilo pripravljeno. Dolžnost komunistov je, da ljudstvu položaj pojasnujejo. Zavedati se moramo nevarnosti, ki grozi tudi nam." Predvsem pa je treba storiti vse, da do nevarnosti ne pride in zato je treba razvijati sodelovanje z vsemi miroljubnimi deželami. Nabiranje pomoči za arabske dežele priča, "da naši narodi enodušno podpirajo politiko naše vlade in Zveze komunistov in da razumejo, da je boj vsakega naroda za svobodo in proti agresiji hkrati tudi njihov lastni boj." Povsod na svetu pa niso razumeli, da gre "za boj med silami napredka in reakcije" in socialistične stranke v Evropi so se postavile na stran Izraela, ker se v takšnih položajih socialdemokratske stranke nagibljejo h kapitalističnim interesom.

"Hkrati je ta agresija povzročila," je izjavil Tito, "da so se na primer v Grčiji in Italiji začele širiti govornice tudi na račun Jugoslavije. Začeli so govoriti, da zbiramo vojsko na naših mejah. To pa ni res. Rekel sem: če ima mo tam milico, bi lahko poslali še nekaj milice, ker nam za opravljanje policijske službe ni potrebna vojska. Nismo se dali torej živčno spraviti iz ravnotežja, nobene vojske nismo poslali, toda tudi spali nismo." Tudi v prihodnje si bodo prizadevali ohraniti dobre odnose z vsemi sosednimi deželami, vključno Italijo in Grčijo, čeprav se sedanji grški režim ne obnaša prijateljsko. "Ob naši meji so na grški strani prav v tem času imeli manevre." Tito je zaključil, da je nadaljnja aktivizacija nevezanih dežel bistvena in da pod aktivno miroljubno koeksistenco razume tudi boj proti imperialistični politiki, proti agresiji in sleherni politiki s pozicij sile.

Zvonko Brkić je na plenumu povedal, da bodo z ladjami poslali v arabske dežele približno 40.000 ton blaga, vrednega osem milijard starih dinarjev. Delovni ljudje se zavedajo, da je agresija proti Arabcem "sestavni del širšega načrta imperialistov in nadaljevanje agresije v Vietnamu." Ali Šukrija je dejal, da so ljudje izpričali svojo pripravljenost, da krepe obrambno moč države. Bogdan Osolnik je navedel podatke iz anonimne ankete centra za proučevanje javnega mnenja v Ljubljani: ljudje so potrdili obsodbo agresije in menili, da je jamstvo za varnost v aktivni politiki miru in v krepitvi jugoslovanske socialistične samoupravne skupnosti. Samo 1,2% anketirancev je videlo pot za uresničevanje ciljev v krepitvi države. Svetozar Vukmanović je dejal, da je treba pri pojasnjevanju političnih dogodkov nenehno imeti pred očmi propagandna gesla iz imperialističnih virov, kot npr. tisto, da so se s podporo Arabcem postavili na stran fevdalcev, ali da so arabske dežele hotele vreči Izrael v morje. Taka gesla zamegljujejo stvari v očeh tistih ljudi, ki ne razumejo, da pomeni spopad na Srednjem vzhodu boj med imperializmom in naprednimi silami.

Plenum je izvolil predsednika ZK Slovenije Alberta Jakopiča za člana predsedstva CK namesto umrlega Borisa Kraigherja. Mitja Ribičič je bil kooptiran v CK in izvoljen v izvršni komite.

NE KLIČI HUDIČA

Na 8. seji centralnega komiteja ZK Slovenije 20. junija je Mitja Ribičič dejal, da je napad na arabske države vznemiril javnost. "Tudi v Sloveniji smo v množicah začutili strah, da bi se vojaške in druge napadalne akcije proti neodvisnim in nevezanim deželam razširjale dalje ter se končno spremenile v svetovni spopad in atomsko katastrofo. Občutili pa smo tudi nemir, ker so se grozeči oblaki pritiskov in zapletov pomikali proti Evropi in socialistični Jugoslaviji." Ljudje so pravilno povezali vojaški puč v Grčiji in neuspeh poskus desnih nacionalističnih sil v Italiji, da bi zavrlj gospodarsko sodelovanje z Jugoslavijo, in "začutili v protiarabskem pohodu tudi napad na našo državo." Ribičič je zavrnil pomisleke "na terenu", da so se "prehitro in preveč zavezali in zapletli v arabsko-izraelski konflikt" ter tako odstopili "od načel nevezanosti in koeksistence... Naslednji pomislek, ki ga srečujemo na terenu, je v tem, da bomo z našimi ukrepi, z angažiranostjo, z energično materialno in moralno pomočjo arabskemu svetu priklicali 'hudiča' tudi k nam. Zelo odločno se moramo upreti taki miselnosti, ki jo zahodna propaganda zelo skrbno neguje z raznimi teorijami o 'evropskem miru', o 'parcialni koeksistenci' in podobno. Največji zaveznik imperialistične ofenzive na oporišča nevezane politike je pacifizem in nevtralnost za vsako ceno, mnunchensko razpoloženje in naivnost." To razpoloženje "pljuska prek odprtih meja zlasti v našo republiko Slovenijo." Pri tem ne gre samo za tendenciozno propagando desnih in reakcionarnih krogov, ampak tudi za dejstvo, da evropske delavske stranke niso doumele bistva in ozadja spopada. V nekaterih partijah so začutili celo korak nazaj in zapuščanje že doseženih izvenblokovskih pozicij. Kljub temu ne bi smeli zavračati stikov in zvez z obema kriloma zahodnoevropskega delavskega gibanja, ampak bi si morali prizadevati, da bi tudi v Evropi razumeli jugoslovanske korake v zvezi s Srednjim vzhodom, je rekel Ribičič. Boris Mikoš je povedal, da komunisti in celotna javnost še nikoli niso bili pod takim psihološkim pritiskom kakor ob dogodkih na Srednjem vzhodu. Prve dni so politični delavci prepočasni delovali in šele po štirih dneh agresije se je razvila široka politična aktivnost.

Na zvezni konferenci Socialistične zveze 28. junija je govoril Lazar Koliševski o zaskrbljenosti občanov Jugoslavije ob dogodkih na Srednjem vzhodu, ko je zarota proti enakopravnim in demokratičnim odnosom v svetu dosegla višek. Socialistična zveza bi morala biti bolj aktivna in organizirana v spremljanju mednarodnih gibanj, tako da bi delovni ljudje samostojno presojali bistvo mednarodnih dogodkov. Bogo Gorjan je opozoril, da se morajo državljani vključevati v "proces formiranja zunanje politike" in da morajo biti zategadelj pravočasno in zadostno informirani. "Mlajše generacije, ki niso obremenjene z minulostjo, so dovezetne samo za argumente, prilagojene njihovemu dojemanju stvarnosti." - Za predsednika zvezne konference je bil izvoljen Rato Dugonjić, Beno Zupančič pa spet za generalnega sekretarja.

Za časa arabsko-izraelskega spopada so bili na obiskih v Jugoslaviji predsednik bolgarske vlade in prvi sekretar bolgarske komunistične partije Todor Živkov, predsednik Alžirije Huari Boumedién, sovjetski predsednik Nikolaj Podgorni in rumunski zunanji minister Corneliu Manescu. Glavni predmet razgovorov je bil kajpak Srednji vzhod.

Za časa obiska Todorja Živkova so izrazili zaskrbljenost glede dogodkov Grčiji in preučili nekatere aspekte makedonskega vprašanja. Pri tem so dejali, da so Titovi razgovori z Živkom in pogovori, ki jih je imel Crvenkovski v Sofiji o makedonskem vprašanju, ustrezali intencijam obeh držav in utrditvi odnosov med njima.

Svet narodne obrambe je imel 7. junija sejo, kateri je predsedoval Tito. Obravnavali so mednarodni položaj v zvezi z dogodki na Srednjem vzhodu. Na Titov predlog so izvolili armadnega generala Ivana Gošnjaka za namestnika republike v poslih predsednika sveta. Tito mu sedaj lahko zaupa opravljanje nekaterih zadev z delovnega področja vrhovnega komandanta.

Republiški zbor skupščine Slovenije je imenoval svet narodne obrambe, v katerem so Stane Kavčič (predsednik), Slavko Furlan (sekretar za notranje zadeve), Vinko Hafner, gen. polk. Djoka Jovanović, Albert Jakopič, Sergej Kraigher, Franc Leskošek, Ivan Maček, Franc Popit, gen. polk. Janko Sekirnik, Janez Vipotnik in Rudolf Hribernik (sekretar za narodno obrambo). Za predsednika vrhovnega sodišča SRS so izvolili Lojzeta Piškurja, za predsednika višjega gospodarskega sodišča pa Jožeta Pernuša.

GOSPODARSTVO: 1. julija so v Beogradu podpisali nov jugoslovansko-italijanski trgovinski sporazum, ki bo veljal do konca 1969 leta. Pogajanja so se začela 9. januarja, a so bila prekinjena enajst dni kasneje iz političnih razlogov. Obnovili so jih 26. junija.

Predsednik zvezne vlade Mika Špiljak je v Moskvi odprl razstavo jugoslovanskih gospodarskih dosežkov, pred vsem potrošne robe. Zadnji dve leti zavzema Sovjetska zveza prvo mesto v jugoslovanski zunanjetrgovinski menjavi kljub nepovoljni bilanci v škodo Jugoslavije. Prvo mesto je popreje zavzemala Italija. Lani so s Sovjetsko zvezo podpisali dolgoročni sporazum, ki predvideva, da bo blagovna menjava dosegla do konca 1. 1970 2.5 milijarde dolarjev.

Pričakujejo, da bo Mednarodna banka za obnovo in razvoj sredi julija odobrila 10.5 milijona dolarjev kredita za financiranje modernizacije industrijskih podjetij v Jugoslaviji. Med drugimi naj bi tudi mariborska tovarna avtomobilov dobila dva milijona.

Zmogljivosti jugoslovanskih železarn so bile letos izriščene z 80%, hkrati pa se je uvoz jekla v prvem polletju povečal za 25% v odnosu na isto obdobje lani. Letos so uvozili 250.000 ton.

Tuji kapital v raznih vejah jugoslovanskega gospodarstva bo lahko dosegel 49% vrednosti, v nekaterih pa celo več, kar pomeni, da bodo lahko prišle pod tuje nadzorstvo.

Zvezna vlada je sprostila cene za razne vrste blaga, ki zajemajo skupno 44% skupne industrijske proizvodnje. Trgovina bo lahko samostojno oblikovala prodajne cene po položaju na trgu za vse blago, za katero proizvajalci prosto oblikujejo svoje cene, vključno kmetijsko.

Politični vodniki zelo radi izgovarjajo fraze, s katerimi želijo pokazati ljudem, kako zelo jim je demokracija pri srcu. Komunisti niso pri tem nobena izjema. Že dlje časa bi radi prepričali naše ljudi doma, da so ljudje oni, ki "formirajo" jugoslovansko zunanjo politiko - ne pa organi ZK po svoji ideološki opredeljenosti. Toda medtem ko je Tito že prvi dan arabsko-izraelskega spopada govoril v imenu narodov Jugoslavije in nato brez vednosti skupščine podpisal moskovsko izjavo, je bila javnost vse prej kot enodušna v presoji dogodkov. Komunisti so še enkrat vsilili ljudem svojo formulacijo in razlago spopada in se poživljali na to, da ljudje sami "formirajo" zunanjo politiko... Sicer pa, kako naj bi jo "formirali", ko pa na čelu družbeno-političnih, sindikalnih in kulturnih organizacij sedijo samo člani ZK? A člani ZK ne bodo dezavuirali lastne ga šefa, kot ga niso takrat, ko je trdil, da je kot sekretar ZK odgovoren tudi za kulturo. Za kaj je potem raja sploh odgovorna? Samo za napake in poraze, ki so rezultat nepremišljenih akcij ZK? Ni čudno potem, da postaja ljudi strah, kaj bo iz vsega tega nastalo.

Na občnem zboru zveze novinarjev v Ljubljani je podpredsednik Milan Pogačnik ganljivo govoril o tem, da je že "minil čas, ko so sredstva množičnega obveščanja imele zgolj vlogo transmisije državnih in političnih forumov" in kako velika je vloga novinarjev, "kadar družba še ne zavzame stališča do dogodkov". Nedvomno je bilo za nje ga lažje ob arabsko-izraelskem sporu, da je Titova izjava prišla še predno je "družba" zavzela svoje stališče...

Na istem občnem zboru pa je nekdo postavil vprašanje, ki očitno razjeda vest marsikaterega našega novinarja doma: Kdo naj odgovarja za objavljene podatke, ki jih je novinar slišal na kakšni obravnavi, ki pa se izkažejo pozneje za nenatančne ali celo neresnične? To so problemi, je rekel govornik, zaradi katerih vlada v redakcijah napetost in negotovost, s tem pa tudi neaktivnost.

Nedvomno je res, da so danes viri informacij odprti, ni pa res, da naj služijo samo za opravičevanje stanja. Toda je že tako, da prave svobode tiska v Jugoslaviji ni, kajti če bi bila, potem bi lahko čitali vsaj en članek ali komentar, ki bi branil Izraelce. Pa ga ni bilo, niti enega sa mega pisma uredniku ne. Brez ozira na to, ali je stališče - uradno stališče Jugoslavije pravilno ali ne, dejstvo ostane, da je bil arabsko-izraelski spor, ki je sprožil eno od najbolj vročih polemik v vseh deželah, še ena ilustracija profesionalne in moralne strahopetnosti in ideološkega butalstva slovenskih in ostalih novinarjev v Jugoslaviji.

Sijajen primer je Franc Šetinc, ki je 30. junija v rubriki "Pogovor z bralec" objavil odgovor upravnika ljubljanske carinarnice, zakaj je med cariniki v Sloveniji toliko ne-Slovencev in če se Slovenci za službo ne zanimajo. Upravnik je rekel, da se za vsako razpisano mesto prijavijo številni Slovenci. Naslednjega dne je Šetinc to zanikal v poročilu s seminarja ZK "Socializem in narod". I. STANIČ

HOTEL BLED

RIM ITALIJA

VIA S. CROCE IN GERUSALEMME 40

ROMA

(Telefon 777-102)

Lastnik: VINKO A. LEVSTIK

HOTEL BLED

Roma - Via S. Croce in Gerusalemme 40

Tel. 777-102

HOTEL DANIELA

Roma - Via L. Luzzatti 31

Tel. 750-587

- OBIŠČITE NAS -

KLIC TRIGLAVA

Uredništvo: 76 GRAEME ROAD ENFIELD MIDDX Tel.: ENfield 5097

Uprava: BM / TRIGLAV LONDON W.C.I.

KLIC TRIGLAVA je politično neodvisen list, ki izhaja enkrat na mesec. Izdaja ga *SLOVENSKA PRAVDA*, združenje svobodnih in demokratičnih Slovencev. Njeno mnenje predstavljajo le članki, ki so podpisani od izvršnega odbora. Urejuje Dušan Pleničar.

Enoletna naročnina:

Anglija:	1.10.0	Finska:	13.-	Nemčija:	16.-
Argentina:	650.- (1300.-)	Francija:	15.-	Švedska:	20.-
Avstralija:	SA 4 (SA 7)	Italija:	2500.-	Urugvaj:	60.- (120.-)
Avstrija:	50.-	J. Afrika:	4.- (R 7)	U.S.A.:	5.00(\$ 8.50)
		Kanada:	5.00 (\$ 8.50)		

Naročnina za letalsko dostavo je navedena v oklepajih.

Poverjeniki:

Avstralija: Pavla Miladinović, 12 Oxford Road, Ingleburn, N.S.W.

Italija: Saša Rudolf, Via Verniellis 24, Trieste 316

Južna Amerika: Boris Kresnik, 1346 Calle Mariano Acosta, Mar del Plata

Buenos Aires z okolico: Franc Oblak, Mendoza 5663, Buenos Aires

Sev. Amerika: Tine Kremžar, 11047 - 110 St., Edmonton, Alta., Kanada